

Handläggare
Elisabet Wallgren
Telefon: 08-50811659**Till**
Servicenämnden
2025-09-30

Remiss av handlingsplan för romsk inkludering

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, KS 2025/809

Förvaltningens förslag till beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat handlingsplanen för romsk inkludering till stadens nämnder, bolag och flera föreningar och organisationer. Planen ska stärka arbetet och fungera som styrdokument för samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen tillhör staden MR-program och beskriver för varje fokusområde inriktning, mål och exempel på arbetssätt.

Serviceförvaltningen anser att det är positivt med handlingsplaner för att stödja implementeringen av MR-programmet och anser att planen konkretiserar arbetet. Att handlingsplanen beskriver genomförande och ansvarsfördelning i staden samt för målen särskilt ansvariga nämnder anser förvaltningen stimulerar ett fokuserat arbete. Förvaltningen uppmärksammar att servicenämnden inte har ett särskilt utpekat ansvar för något av målen. Förvaltningen vill dock framhålla att flera av fokusområdenas mål är i linje med servicenämndens uppdrag. Förvaltningen instämmer i att anti-diskrimineringskrav i upphandlingar är ett viktigt verktyg. I upphandlingar i alla sammanhang sätts krav på att leverantörer ska följa aktuell antidiskrimineringslagstiftning samt värna om principen om alla människors lika värde och människors rätt att bli behandlade och få möjligheter på lika villkor. I upphandlingar av tjänster och byggtreprenader tillämpas den anti-diskrimineringsklausul som beslutats av kommunfullmäktige och därmed görs efterlevnaden av den aktuella lagstiftningen till en avtalsrättslig fråga med sanktionsmöjligheter.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat handlingsplan för romsk inkludering till stadens samtliga nämnder och bolag samt flertalet föreningar och civilrättsorganisationer. Nämndens yttranden ska ha

inkommit till kommunstyrelsen senast den 24 oktober 2025.
Handlingsplanen bifogas.

Den nu remitterade handlingsplanen ska samla samt stärka arbetet för romsk inkludering och är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen sträcker sig till år 2030.

Handlingsplanen är en av sex handlingsplaner som tillhör Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) som tidigare remitterats nämnden för besvarande (Dnr SF 2024/444). Tidigare har nämnden även besvarat handlingsplan mot rasism (Dnr SF 2024/602).

Ärendet

Romer är ett samlingsnamn på en folkgrupp som består av flera olika grupper och romer har befunnit sig inom Sveriges gränser sedan 1500-talet. Romer är även en av Sveriges fem erkända nationella minoriteter. Romer är ingen homogen folkgrupp utan består av individer från exempelvis olika länder, utbildningsbakgrund och socioekonomisk ställning.

Romsk inkludering handlar om att säkerställa romers lika tillgång till de mänskliga rättigheterna så som rätten till utbildning, arbete, hälsovård, sociala och kulturella rättigheter samt att motverka diskriminering och marginalisering. Det handlar också om att skapa förutsättningar som möjliggör för romer att fullt ut delta i samhället och om att öka den ömsesidiga tilliten mellan romer och det offentliga.

Det övergripande målet med handlingsplanen är: *Staden säkerställer romers lika tillgång till de mänskliga rättigheterna genom att motverka antiziganism och främja romsk inkludering.*

Handlingsplanen bygger vidare på erhållen kunskap och insatser som genomförts och förstärker arbetet med mål som ska bidra till stadens arbete med att motverka antiziganism och främja romsk inkludering.

Handlingsplanen är kopplad till Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna (MR-programmet) och utgår från dess tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Välfärd och service
- Delaktighet och inflytande

För varje fokusområde beskrivs en förväntad inriktning av arbetet,

fokusområdena samt mål och exempel på arbetssätt. Målen ska skapa en styrning och samtidigt en flexibilitet för nämnder och bolagsstyrelser att utifrån sina verksamhetsområden själva ta fram aktiviteter för att nå målen. Handlingsplanen beskriver även genomförande och ansvarsfördelning i staden samt för målen särskilt ansvariga nämnder.

Kunskap och information

I stadens MR-program lyfts att stadens alla verksamheter behöver ha grundläggande kunskap om nationella minoriteters rättigheter, vilket innefattar kunskap om romsk inkludering. Vissa verksamheter kan enligt programmet därutöver behöva olika former av fördjupad kunskap, beroende på verksamhetens uppdrag och målgrupp. Staden ska också informera om de rättigheter som stockholmarna har samt om hur vi arbetar för att säkerställa dessa.

Staden erbjuder idag flera olika utbildningar inom ramen för romsk inkludering riktat till stadens medarbetare och chefer. Staden har även ett antal romska brobyggare anställda som arbetar uppsökande och sprider information till romer om rättigheter och om vad staden erbjuder.

Att nå fler romer med information om deras rättigheter och information om vad de kan förvänta sig av staden bidrar till ökad tillit och ökad egenmakt. Det kan handla om att känna till vilket stöd elever kan få i skolan, hur en process inom socialtjänsten går till, vad ett bibliotek kan erbjuda eller få kännedom om stadens bostadskösystem.

Välfärd och service

I Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna anges att stadens välfärd och service ska planeras och utformas för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras. Stadens verksamheter erbjuder en bredd av välfärd och service till stockholmarna. Genom att anpassa verksamheterna efter målgruppens behov kan arbetet för romsk inkludering stärkas och staden säkerställa ett likvärdigt och respektfullt bemötande av alla stockholmare.

Staden ser ett behov av fortsatta insatser som säkerställer att romer får ta del av stadens välfärd och service på lika villkor och att tilliten till staden. Det förutsätter att fler förvaltningar och bolag gemensamt arbetar med uppdraget. Staden behöver säkerställa att de mänskliga rättigheterna respekteras både i verksamhet som drivs i stadens egen regi och i upphandlade verksamheter. Målen nedan kan därför vara relevanta även i upphandling och utförande av externa leverantörer. I praktiken kan det exempelvis handla om att

ställa krav på leverantörers kompetens om icke-diskriminering och olika gruppers sårbarhet och levnadsvillkor.

Samtliga nämnder och bolagsstyrelser bär ansvaret för att implementera ett normkritiskt arbetssätt och, vid behov, utveckla, tillämpa samt utvärdera målgruppsanpassade arbetssätt för att säkerställa romers lika tillgång till välfärd och service. Normkritiska perspektiv bör särskilt beaktas i arbetet med bemötandefrågor och i arbetet mot trakasserier och andra former av kränkningar.

Delaktighet och inflytande

De nationella minoriteterna, inklusive romers, rätt till delaktighet och inflytande är fastställd i flera lagar och förordningar och staden har en skyldighet att ge romer möjlighet till delaktighet och inflytande i frågor som berör dem och så långt som möjligt samråda med romer i sådana frågor. Delaktighet och inflytande är även ett bra verktyg för att skapa tillit och förtroende och ger stadens verksamheter en möjlighet att öka sin förståelse för romers situation och inkludera deras kunskap och erfarenheter i sitt utvecklingsarbete.

I samråd med företrädare för romer har flera utvecklingsbehov kopplat till stadens samråd lyfts. Flera företrädare önskar mer strukturerade upplägg på samråden, bättre möjligheter till inflytande samt samråd med fler av stadens nämnder och förbättrad återkoppling på synpunkter.

Ansvarsfördelning och uppföljning

Alla nämnder och bolagsstyrelser har ansvar för att säkerställa att de nationella minoriteterna och urfolket samerna får sina rättigheter tillgodosedda. En central metod för genomförandet är att utveckla ett rättighetsbaserat arbetssätt.

Målen i handlingsplanen pekar på förflyttningar som staden förväntas göra. Varje resultatmål i handlingsplanen innehåller information om särskilt ansvariga nämnder och bolagsstyrelser och många mål kräver samverkan.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelning för verksamhetsstöd i samråd med verksamhetsområde upphandling och inköp.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Serviceförvaltningen anser att det är positivt med handlingsplaner för att stödja implementeringen av MR-programmet och anser att planen för romsk inkludering konkretiserar arbetet för att nå målsättningen i programmet.

Att handlingsplanen beskriver genomförande och ansvarsfördelning i staden samt för målen särskilt ansvariga nämnder anser förvaltningen stimulerar ett fokuserat arbete. För att få genomslag för handlingsplanerna, och MR-programmet, är det bra och strategiskt viktigt att kommunstyrelsen fortsatt har det övergripande ansvaret för samordning, stöd och uppföljning i implementeringen.

Förvaltningen uppmärksammar att servicenämnden inte har ett särskilt utpekat ansvar för något av målen. Förvaltningen vill dock framhålla att flera av fokusområdenas mål är i linje med servicenämndens uppdrag, exempelvis genom verksamhetsområde rekrytering, Kontaktcenter Stockholm och upphandling och inköp.

Gällande upphandling anser förvaltningen att det är bra att anti-diskriminerings krav i upphandlingar lyfts som ett tillvägagångssätt för att nå målen i handlingsplanen. I upphandlingar i alla sammanhang sätts krav på att leverantörer ska följa aktuell antidiskrimineringslagstiftning. Därtill ska leverantörer värna om principen om alla människors lika värde och människors rätt att bli behandlade och få möjligheter på lika villkor. I samband med upphandlingar av tjänster och byggtreprenader tillämpas den anti-diskrimineringsklausul som beslutats av kommunfullmäktige och därmed görs efterlevnaden av den aktuella lagstiftningen till en avtalsrättslig fråga med sanktionsmöjligheter. Detta ger ett större handlingsutrymme att vidta åtgärder vid upptäckta brister inom handlingsplanens område.

Förvaltningen ser möjligheter att informationsdelande av statistik, analys och kännedom om invånarens behov med de förvaltningar och bolag som nyttjar servicenämndens tjänster kan utvecklas ytterligare. Det kan underlätta implementering och uppföljning av samtliga handlingsplaner som tillhör MR-programmet. Värt att notera är att serviceförvaltningen är en intäktsfinansierad verksamhet och eventuellt nytillkomna uppdrag bör hanteras inom ordinarie process för uppdrag och prislista som finns etablerad mellan kommunstyrelsen och servicenämnden.

Förvaltningen vill även föreslå att konkreta mätmetoder tas fram som kan användas i uppföljningen av handlingsplanerna hos förvaltningar och bolag. Mätningar skapar framdrift och kan användas för att säkerställa måluppfyllelse.

Charlotte Goliath
Förvaltningschef
Serviceförvaltningen

Bilaga

Handlingsplan för romsk inkludering 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Charlotte Goliath, Förvaltningschef	2025-09-08